

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 28. huhtikuuta 2023
(OR. en)

8675/23

JEUN 77
SOC 278

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Nuorten osallisuuden varmistaminen EU:n yhteiskunnissa: painopiste ukrainalaisnuorten osallistamisessa – <i>Periaatekeskustelu</i>

Puheenjohtajavaltio on nuorisotyöryhmän jäseniä kuultuaan laatinut liitteenä olevan tausta-asiakirjan koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston istunnossa 15.–16. toukokuuta 2023 käytävää periaatekeskustelua varten.

Nuorten osallisuuden varmistaminen EU:n yhteiskunnissa: painopiste ukrainalaisnuorten osallistamisessa

Yksi EU:n nuorisodialogin yhdeksännen kierroksen temaattisista painopisteistä on eurooppalainen nuorisotavoite nro 3 ”Osallistavat yhteiskunnat”. Tavoitteessa korostetaan useita sosiaalisen osallisuuden vaatimuksia, kuten monenlaista syrjintää kohtaavien nuorten tunnustamista, nuorten yhtäläistä pääsyä viralliseen ja epäviralliseen oppimiseen sekä tiedon levittämistä syrjäytyneille nuorille. Nuorisotavoitteessa nro 3 painotetaan myös tarvetta tarjota enemmän tiloja, mahdollisuuksia ja voimavaroja, joiden avulla lisätään nuorten osallisuutta, vuoropuhelua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä samalla torjutaan syrjintää ja erottelua. EU:n nuorisostrategian kolme kulmakiveä, *sitouttaminen*, *yhdistäminen* ja *vaikutusmahdollisuudet*, ovat keskeisiä avainalueita toimille, joilla mahdollistetaan ja varmistetaan, että kaikki nuoret pääsevät mukaan yhteiskunnan jäseniksi.

Nuorilla ei tällä hetkellä ole yhtäläisiä mahdollisuuksia eurooppalaisissa yhteiskunnissa. Eurostatin tietojen mukaan EU:n nuorista neljäsosa (25,3 %) oli köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa vuonna 2021. Kaikenikäisistä osuus oli pienempi, hieman yli viidesosan (21,7 %)¹. Nuoret, jotka elävät vaikeissa taloudellisissa olosuhteissa joko yksin tai vanhempiensa kanssa, ovat pessimistisempiä kyvystään vaikuttaa useimpiin elämänalueisiin. Osallisuuden puute heikentää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentää luottamusta instituutioihin. Poliittisen päätöksenteon tehtävänä on luoda turvalliset osallistumisympäristöt kaikkia yhteiskunnan osia edustaville ja etenkin muita heikommassa asemassa oleville nuorille. Mielenterveysongelmat ja yksinäisyys ovat myös tekijöitä, jotka voivat olla risteäviä ja muodostua sosiaalisen osallisuuden esteiksi. Covid-19-pandemia on vahvistanut näitä ongelmia, ja sillä on ollut ja on edelleen valtavia vaikutuksia eurooppalaisiin nuoriin. Pandemian aikana kävi entistäkin selvemmäksi, että heikommassa asemassa olevien nuorten ihmisoikeudet ja sosiaaliset oikeudet toteutuvat epätasapuolisesti, esimerkiksi heikentyneenä pääsynä koulutukseen tai terveydenhuoltoon.

¹ Nuoret Euroopassa – tilastollinen yhteenveto – vuoden 2022 versio.

Lisäksi Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vuoksi monet ukrainalaisnuoret ovat tilapäisesti joutuneet siirtymään EU:hun ja elävät epävarmoina tulevaisuudestaan. Ukrainan kansalaiset ovat kärsineet täysimittaisen sodan, traumojen ja pakkomuuton seurauksista sellaisessa mittakaavassa ja sellaisella nopeudella, jota ei ole nähty sitten toisen maailmansodan. Lähes neljä miljoonaa ukrainalaista saa tilapäistä suojelua Euroopan unionissa, ja monet heistä ovat lapsia tai nuoria. Neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä, joka aktivoi tilapäistä suojelua koskevan direktiivin, annetaan nuorille muiden oikeuksien ohella mahdollisuus työhön ja asumiseen ja pääsy sosiaalipalveluihin ja sairaanhoitoon. Direktiivillä myös myönnetään alle 18-vuotiaille nuorille oikeus koulutukseen.

EU:n rahoitusta otetaan käyttöön myös Erasmus+-ohjelman ja Euroopan solidaarisuusjoukkojen kautta, jotta voidaan tukea Venäjän täysimittaista hyökkäystä pakenevia ukrainalaisia. Euroopan solidaarisuusjoukkojen vuoden 2023 työohjelma sisältää aseellisia konflikteja pakeneville ja muille luonnon tai ihmisen aiheuttamien katastrofien uhreille annettavan avustuksen ohjelman keskitetyn toimen ”vapaaehtoistiimit ensisijaisilla aloilla” uutena temaattisena painopisteenä. Euroopan nuorisoportaali tarjoaa myös käytännön tietoa Ukrainasta tulevien nuorten oikeuksista ja mahdollisuuksista tukea heitä.

Vaikka EU:ssa tehdään paljon sotaa pakenevien ihmisten hyväksi, tuhannet ukrainalaisnuoret ovat tilanteessa, jossa heidän on aloitettava alusta uudessa maassa. Monille tämä on haaste, josta on selviydyttävä ilman perheen tai ystävien apua. Näiden nuorten koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia, vapaa-ajan toimintaa ja yhteisöllisyyden tunnetta on kiireellisesti tuettava.

EU:n on varmistettava, että nuoret voivat käyttää oikeuksiaan kansainvälisten julistusten ja yleissopimusten mukaisesti. Kaikilla eurooppalaisilla nuorilla olisi oltava hyvät elinolot ja työllisyysnäkymät sekä valta muovata elämänsä. Siihen sisältyy myös mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon ja yhteiskunnan kehitykseen. Parhaiden mahdollisten politiikkojen muotoilemiseksi on kuitenkin pidettävä mielessä, että nuoriksi määritelty ryhmä koostuu monenlaisista henkilöistä. Eri nuorisoryhmillä on erilaiset kyvyt, tarpeet, mielipiteet, resurssit ja intressit. Sen vuoksi on olemassa erilaisia haasteita ja mahdollisuuksia, joihin on vastattava ja jotka on otettava huomioon. On siis tarpeen soveltaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja kehitettävä osallistavia toimia tällaisten seikkojen käsittelemiseksi. Sosioekonominen syrjäytyminen ja demokraattisen järjestelmän ulkopuolelle jääminen käyvät käsi kädessä, ja näitä seurauksia Eurooppa ei voi hyväksyä. Jotta voidaan luoda Eurooppa kaikkia nuoria varten, on otettava huomioon kaikki edellä mainitut seikat. Osallisuus lisää luottamusta.

Edellä esitetyn perusteella ministereitä pyydetään pohtimaan seuraavia kysymyksiä (puheenvuorot on rajoitettu enintään kolmeen minuuttiin):

1. Kun puhutaan kaikkien nuorten osallisuudesta kaikkialla EU:ssa, on pidettävä mielessä nuorten ryhmän heterogeenisuus. Miten tämä olisi otettava huomioon, kun laaditaan politiikkoja, jotka koskevat kaikkia nuoria jäsenvaltioissa ja Euroopan tasolla?
2. Mitä hyviä esimerkkejä maassanne on heikommassa asemassa olevien nuorten osallisuuden lisäämisestä yhteiskunnassa ja päätöksentekoprosesseissa paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla?
3. Mitä hyviä esimerkkejä maassanne on Ukrainasta tilapäisesti siirtymään joutuneiden nuorten sosiaalisen osallisuuden varmistamisesta?